Бурашов Шоқан Уәлиханұлының
8D04208-Құқық PhD докторы академиялық дәрежесін алу үшін ұсынылған «Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде тұтынушылардың құқығын қорғау туралы заңнаманы қолданудың құқықтық мәселелері» атты диссертациясына рецензент Q Университетінің «Құқық» академиялық мектебінің доценті, заң ғылымдарының кандидаты Сатпаева Айжан Муратовнаның сын-пікірі

р/н №	Өлшем шарттар	Өлшем шарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1.	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	1.1 Ғылымды дамытудың басым бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі: 1) диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірін көрсету); 2) диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауын көрсету); 3) диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету) келеді.	Қазақстан Республикасының бірқатар стратегиялық және саяси құжаттарында азаматтардың құқықтары, соның ішінде білім беру қызметтерінде тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың құқықтық тетіктерін жетілдіруді қарастырады. Ең басты, маңызды реттеуші және саяси бағдар болып Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітілген **Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясат тұжырымдамасы** табылады. Онда ұлттық құқықтық жүйені дамытудың басым бағыттары, соның ішінде заңнаманы жетілдіру, құқық қорғау тиімділігін арттыру, адам мен азаматтың құқықтары мен бостандықтарының кепілдіктерін күшейту, олардың құқықтарын сот және соттан тыс қорғау тетіктерін әзірлеу анықталған. Осы Тұжырымдаманы іске асыру аясында білім беру және азаматтық заңнаманы қоса алғанда, салалық заңнаманы жаңғыртуға, сондай-ақ әлеуметтік-экономикалық қатынастарға қатысушылардың құқықтық қорғау деңгейін арттыруға ерекше назар аударылады. Сонымен қатар, бұл тақырыптың өзектілігі Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітілген, адами капиталдың сапасын арттыруды, білім беру

			жүйесін жаңғыртуды, білім беру қызметін реттеудің құқықтық тетіктерін жетілдіруді және жоғары сапалы білім беру қызметтерінің қолжетімділігін қамтамасыз етуді көздейтін **Қазақстан Республикасының 2025 жылға дейінгі Ұлттық даму жоспарының ережелерімен** анықталады. Білім беру жүйесін дамыту үшін Қазақстан Республикасының білім беру мен ғылымды дамытудың 2020–2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы да маңызды рөл атқарады. Ол білім беру сапасын жақсартуға, академиялық ұтқырлықты дамытуға, білім беру ұйымдарын басқару тетіктерін жетілдіруге және білім беру процесіне қатысушылар үшін құқықтық кепілдіктерді күшейтуге бағытталған. Сонымен қатар, білім беру қатынастарын құқықтық реттеуді жетілдіруге қатысты мәселелер білім беру саласындағы мемлекеттік саясаттың негізгі қағидаттарын, білімгерлер мен білім беру ұйымдарының құқықтарына кепілдіктерді және білім беру қызметтерінің сапасын қамтамасыз ету тетіктерін анықтайтын **«Білім туралы» Қазақстан Республикасы Заңының** ережелерінде көрініс тапқан. Қазіргі таңда, **«Цифрлық Қазақстан» бағдарламасында** көзделген білім беру жүйесін цифрлық жүйені дамыту мемлекеттік саясаттың маңызды бағыты болып табылады. Бұл бағдарлама білім беру процесіне заманауи цифрлық технологияларды енгізуді, электрондық білім беру платформаларын әзірлеуді және цифрлық білім беру ортасын құруды көздейді.

			Сондықтан, Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы қолданудағы құқықтық мәселелерді зерттеу мемлекеттік саясаттың стратегиялық басымдықтарына толық сәйкес келеді және білім беру қатынастарын құқықтық реттеуді жетілдіруге, білімгерлердің құқықтарын қорғауды күшейтуге және осы салада тиімді құқық қорғау тетіктерін әзірлеуге бағытталған.
2.	Ғылым үшін маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін **қосады**/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық зерттеуде алынған нәтижелер, заң ғылымының дамуына айтарлықтай үлес қосады және оның маңыздылығын анықтау бағытында толық зерттелген. Бұл тақырыптың өзектілігі қазіргі жағдайда білім беру қызметтері тек әлеуметтік құндылық ретінде ғана емес, сонымен қатар білімгердің білім беру қызметтерін тұтынушы ретінде әрекет ететін азаматтық-құқықтық қатынастардың нақты объектісі ретінде қарастырылатындығынан туындайды. Бұл зерттеу білім беру қызметтерінің құқықтық сипатына, білімгердің тұтынушы ретіндегі нақты құқықтық мәртебесіне және олардың құқықтарын қорғау механизмдеріне қатысты бірқатар мәселелерді қарастырады. Бұл зерттеу Қазақстан Республикасында заң ғылымының дамуы үшін айтарлықтай теориялық және практикалық маңызға ие.
3.	Өзі жазу принципі	Өзі жазу деңгейі: **1) жоғары;** 2) орташа; 3) төмен; 4) өзі жазбаған.	Бурашов Шоқан Уәлиханұлының диссертациялық жұмысы жоғары деңгейде орындалған. Оның зерттеу барысында алған нәтижелері ізденушінің білікті маман әрі зерттеуші екендігін және өз бетінше жұмыс жасай алу қабілетті екенін дәлелдейді.

			Диссертация автордың тәуелсіз зерттеулерінің айтарлықтай көлемін көрсетеді. Диссертация авторы білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы ғылыми әдебиеттерге, нормативтік құқықтық актілерге және құқық қолдану тәжірибесіне кешенді талдау жүргізді. Зерттеу нәтижелері мен ұсыныстары тәуелсіз және білім беру құқықтық қатынастары мен білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіруге бағытталған. Зерттеудің нәтижелері диссертация мәтіні бойынша негізделген, мәтінде жоспарға сәйкес белгіленген әрбір сұрақ бойынша диссертанттың талдауы мен жеке көзқарасы көрініс тапқан. Өзі жазу деңгейі: жоғары.
4.	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі: **1) негізделген;** 2) ішінара негізделген; 3) негізделмеген.	Диссертацияның өзектілігі докторант білім беру саласындағы қатынастарды құқықтық реттеуді дамытуға және білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғауға байланысты маңызды және өзекті зерттеу тақырыбын таңдады. Диссертатциялық жұмыста, білім беру қызметтерінің өзіндік ерекшеліктері бар екенін және дәстүрлі азаматтық-құқықтық қатынастардан ерекшеленетін арнайы құқықтық реттеу механизмдерін қажет ететінін көрсетеді. Аталған мәселелер тақырыптың өзектілігін дәлелдейді. Ал диссертация осы аталған мәселелерді шешуге тікелей бағытталған.

		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды: **1) айқындайды;** 2) ішінара айқындайды; 3) айқындамайды.	Диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын толық ашады. Диссертацияда Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы қолданудың теориялық және практикалық проблемаларына кешенді талдау жасайды. Зерттеу логикалық тұрғыдан құрылымдалған және халықаралық тәжірибені, ұлттық заңнаманы және құқық қорғау тәжірибесін талдауды қамтиды.
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді: **1) сәйкес келеді;** 2) ішінара сәйкес келеді; 3) сәйкес келмейді.	Зерттеудің мақсат-міндеттері қарастырылатын негізгі мәселені шешуге бағытталған. Анықталған міндеттер зерттеудің мақсатына жетуге бағытталған. Диссертацияда қамтылған ғылыми ақпарат PhD академиялық дәреженің біліктілік жұмысының деңгейіне сәйкес келеді. Мақсат пен міндеттер диссертация тақырыбына толығымен сәйкес келеді .Мақсат пен міндеттер диссертация тақырыбын жан-жақты әрі егжей-тегжейлі ашуға негіз болды.
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен ережелері логикалық байланысқан: **1) толық байланысқан;** 2) ішінара байланысқан; 3) байланыс жоқ.	Ізденуші Шоқан Уәлиханұлы Бурашовтың диссертациялық жұмысының құрылымы ғылыми-зерттеудің логикасына сәйкес құрылған. Жұмыс кіріспеден, үш бөлімнен және қорытындыдан тұрады. Бірінші бөлімде Білім беру жүйесінде тұтынушылардың құқықтарын қорғауды қамтамасыз етудің тарихи алғышарттары мен теориялық құқықтық негіздері, 2-ші бөлім бойынша Тұтынушылар құқықтарын қорғау туралы заңнамамен реттелетін білім беру қатынастары субъектілері жүйесінің нормативтік-құқықтық тұрғыдан бекітілуі, ал 3-ші бөлімінде Білім беру жүйесінде тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы

			істер бойынша заңнаманы және сот практикасын қолдану мәселелері қарастырылып, қорытынды мен пайдалаған дереккөздерден тұрады. Диссертатцияда зерттеудің логикасы сақталған, бөлімдер арасында ішкі бірлік бар. Зерттеу тақырыбын ашуға бағытталған сұрақтар дұрыс тізбектілікте және орынды қарастырылған. Жұмыстың әр бөлімінде қарастырылатын сұрақтар жүйелі әрі толық ашылып, бөлім соңында автордың негізделген қорытындылары келтірілген. Жалпы, әрбір бөлімшенің мазмұны сәйкес бөлімнің логикасына сай құрастырылған және бөлімдер арасында өзара логикалық сабақтастық сақталған.Әрбір бөлім алдыңғы бөлімді жалғастырады және келесі бөлімді алдын ала көрсетеді. Диссертацияның тұжырымдары біртұтас, жан-жақты зерттеуден туындайды, бір-бірін толықтырады.
		4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған: **<u>1) сыни талдау бар;</u>** 2) талдау ішінара жүргізілген; 3) талдау өз пікіріне емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген; 4) талдау жоқ.	Диссертант Қазақстан Республикасының нормативтік-құқықтық актілерімен қатар, шетелдік заңнама мен халықаралық құжаттарға, сондай-ақ, доктриналық тұжырымдарға баға бере отырып, материалды жақсы аша алған және теориялық материалға, түрлі авторлардың еңбектеріндегі тұжырымдамалар мен көзқарастарға орынды сыни талдау жасаған. Зерттеуде пайдаланылған әдебиеттер көлемі жеткілікті. Ізденуші көптеген дереккөздерге, ғылыми еңбектерге талдау жасап, практикалық материалды кеңінен пайдаланған. Диссертант дереккөздерді таңдау барысында тақырыптан ауытқымаған, пайдаланылған әдебиеттер тізімінде көрсетілген барлық қайнар-көздер орынды, сондықтан да диссертацияның

			нәтижелері зерттеудің мақсат-міндеттеріне сәйкес келеді және олар зерттеу әдістерін тиімді қолдануға негізделген. Автор ұсынған жаңа шешімдер толығымен дәлелденген. Автор отандық және халықаралық зерттеушілердің ғылыми тәсілдерін, сондай-ақ нормативтік құқықтық актілерді және тұтынушылардың құқықтарын қорғауды реттеудегі халықаралық тәжірибені талдады. Автордың қорытындылары мен ұсыныстары қолданыстағы тәсілдерді сыни талдаудың нәтижесі болып табылады және Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіруге бағытталған.
5.	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен ережелер жаңа ма? **<u>1) толығымен жаңа;</u>** 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Докторанттың зерттеу барысында қол жеткізген ғылыми нәтижелері мен тұжырымдарының ғылыми жаңалығы дәлелденген. Жұмыста зерттеудің мақсат-міндеттеріне сәйкес алынған ғылыми нәтижелер мен ережелер Қазақстан Республикасының білім беру саласындағы тұтынушылардың құқығын қорғауда, осы саладағы тұтынушының статусын айқындау, оның құқығын қорғауды қамтамасыз ету ғылымы үшін толығымен жаңа болып табылады әрі олар жоғары деңгейдегі түпнұсқалығымен сипатталады. Диссертатциялық жұмыста зерттеулерде қол жеткізген қағидалар мен нәтижелер ғылыми жаңалығымен ерекшеленеді. Зерттеудің ғылыми жаңалығы білім беру қызметтері саласындағы қатынастарды құқықтық реттеуге және осы саладағы тұтынушылардың құқықтарын қорғауға тұжырымдамалық тәсілдерді әзірлеу болып табылады.
		5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа	Диссертацияның қорытындылары толығымен

		ма? **1) толығымен жаңа;** 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	жаңа болып табылады. Қарастырылып отырған диссертациядан мынадай қорытынды жасауға болады: - диссертант практикада кездесетін қателіктерді талдап, тұтынушылардың құқығын қорғауды жаңа қырынан дәлелдеген; -тұтынушылар құқықтарын қорғау омбудсмені институтын үкіметтік емес ұйымдар негізінде қалыптастыруды ұсынған; -нормативтік-құқықтық актілерді әзірлеу кезінде тұтынушылар мүддесіне регуляторлық әсерді талдау жүргізуді және оны уәкілетті органмен келісуді міндетті ету; -тұтынушылар құқықтарын қорғау саласындағы қоғамдық бірлестіктерді министрліктер мен әкімдіктердегі консультативтік-кеңесші органдар құрамына қосу; -мемлекеттік органдардың, жергілікті атқарушы органдар мен жартылай мемлекеттік ұйымдардың қызметін бағалау көрсеткішін (KPI) енгізу – тұтынушылар тарапынан қызметке қанағаттану және сенім деңгейін есепке алу; - Білім беру қызметтері дәстүрлі тауарлар мен қызметтерден бірқатар ерекше белгілерімен ерекшеленеді: олардың нәтижесі әрқашан материалдық түрде көрінбейді, ал сапасы оқытушылардың біліктілігіне, оқу бағдарламаларының мазмұнына және ақпараттың қолжетімділігіне байланысты көптеген факторларға тәуелді; -Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасында білім беру саласындағы қатынастарды реттейтін нормалардың

			жеткіліксіздігінің нақтылануы; -әзірленген келісімшарт тараптарының құқықтары мен міндеттердің анық көрсетілмеуі; - тұтынушылардың құқықтарын қорғауды жетілдіру бойынша автор өзінің еңбегінде дәлелденген. Осыған негізделіп, автор қазіргі таңда білім беру саласындағы тқтынушылардың құқықтың мәселелеріне айырықша тоқталады. Қазақстан Республикасының заң ғылымында алғаш рет білім беру саласында тұтынушылардың құқығын қорғауды жетілдіруге бағытталып, ҚР заңнамасын жетілдіруге, білім саласындағы тұтынушылардың құқығын қорғау механизмдерін жетілдіруге үлесін қосады. Автор өзінің ғылыми-зерттеу жұмысын қорытындылай келе, зерттеліп отырған тақырыпты болашақта одан әрі тереңдете зерделеуді қажет ететін мәселелерді де айқындап берген. Ізденуші еліміздің білім беру саласындағы тұтынушылардың құқығын қорғау мәселелерін, азаматтық құқық тұрғысынан зерттеп, олардың мәселелерін шешудегі қолдану саласын жетілдіруге ықпал ететін әдіснамалық ұсынымдарды болашақта кешенді түрде зерттеу қажеттігін ұсынған. Жалпы алғанда, ұсынылған барлық тұжырымдар жаңа және өзекті болып табылады. Автор білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтық мәртебесін және олардың құқықтарын қорғау тетіктерін анықтауға жаңа тәсілдерді ұсынады.
		5.3 Техникалық, технологиялық,	Диссертацияда Ш.У.Бурашов ұсынған

		экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе? **<u>1) толығымен жаңа;</u>** 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	шешімдер жаңалыққа негізделген, себебі олар білім беру жүйесіндегі тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы жетілдіруге; сотқа дейінгі дауларды шешу тетіктерін әзірлеуге; білімгерлердің құқықтарын қорғаудың институционалдық тетіктерін нығайтуға; және білім беру қызметтерін реттеудің заманауи тәсілдерін енгізуге бағытталған. Бұл шешімдер диссертациялық зерттеудің материалдарымен, әдістерімен және мазмұнымен расталған және ол нәтижелерді автордың ғылыми басылымдары да растайды.
6.	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде **<u>негізделген</u>**/негізделмеген (qualitative research (куолитатив ресеч) және өнер және гуманитарлық ғылымдар бойынша даярлық бағыттары үшін).	Диссертациялық зерттеуде алынған нәтижелер мен қорытындылар теориялық және практикалық тұрғыда зерделенген. Диссертациялық зерттеудің алынған нәтижелері Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін талдауға; халықаралық құқықтық құжаттарға; отандық және шетелдік ғалымдардың ғылыми басылымдарына; және құқық қолдану тәжірибесінің материалдарына негізделген. Жұмыста ұсынылған ғылыми-әдістемелік тұжырымдар заманауи талаптарға сай халықаралық тәжірибелерді ұлттық білім беру саласына негіздеуге, білім беру саласындағы тұтынушылардың құқығын қорғау мәселелерін шешуді тиімді ұйымдастыруға бағытталған. Диссертацияның барлық қорытындылары нормативтік актілерді және доктриналық қайнар-көздерді талдаумен қатар, статистика мен сот практикасын эмпирикалық негіз ретінде қолданумен қамтамасыз етіледі. Негізгі қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда

			ауқымды дәлелдемелермен негізделген. Оның барлығы диссертация мәтінінде көрінісін тапқан.
7.	Қорғауға шығарылған негізгі ережелер	Әрбір ереже бойынша келесі сұрақтарға жеке жауап беру қажет: 7.1 Ереже дәлелденді ме? **1) дәлелденді;** 2) шамамен дәлелденді; 3) шамамен дәлелденбеді; 4) дәлелденбеді; 5) бұл тұжырымда ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес. 7.2 Тривиалды ма? 1) ия; **2) жоқ;** 3) бұл тұжырымда ереженің тривиалды екенін тексеру мүмкін емес. 7.3 Жаңа ма? **1) ия;** 2) жоқ; 3) бұл тұжырымда ереженің жаңашылдығын тексеру мүмкін емес. 7.4 Қолдану деңгейі: 1) тар; 2) орташа; **3) кең** 4) бұл тұжырымда ереженің қолдану деңгейін тексеру мүмкін емес. 7.5 Мақалада дәлелденген бе? **1) ия;** 2) жоқ 3) бұл тұжырымда мақаладағы ереженің дәлелденгенін тексеру мүмкін емес.	Зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып, қорғауға келесі негізгі тезистер ұсынылды: 1-тұжырым. 7.1 Диссертацияның бірінші тұжырымы білім берудегі тұтынушыларды қорғаудың заманауи моделін қалыптастырудағы тарихи-құқықтық талдаудың рөлін негіздейді. Автор тұтынушыларды қорғау институтының дамуының тарихи ретроспективасы осы институттың эволюциясындағы заңдылықтарды анықтауға және оның білім беру қатынастарының дамуына әсерін анықтауға мүмкіндік беретінін көрсетеді. Зерттеуде әртүрлі құқықтық жүйелердегі білім беру қызметтерін тұтынушыларды қорғаудың құқықтық механизмдерінің қалыптасуы талданды, бұл Қазақстан Республикасындағы осы институттың дамуының ерекшеліктерін ашады. Құқықтық реттеудің шетелдік модельдерінің салыстырмалы талдауына ерекше назар аударылады, бұл өз кезегінде еліміздегі білім беру саласындағы тұтынушылардың құқығын қорғаудың ең тиімді механизмдерін анықтауға және оларды қазақстандық заңнамада енгізу перспективаларын бағалауға мүмкіндік берді. Бұл ұсыныс дәлелденген. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә;

			7.4 – кең; 7.5 – «Қазақстандағы тұтынушыларды қорғау теориясы ретроспективті аудитория тәжірибесіне негізделген» мақаласында дәлелденген // Қарағанды Хабаршысы университеті. - 2022. - № 1 (105). - В. 46-54. 2-тұжырым. 7.1 Диссертацияның екінші тұжырымдамасы Қазақстан Республикасының ұлттық заңнамасында, соның ішінде білім беру қызметтері саласында халықаралық тұтынушыларды қорғау стандарттарын енгізу қажеттілігін негіздейді. Автор тұтынушыларды қорғау заңнамасының қазіргі заманауи дамуы халықаралық құқықтық стандарттарды, халықаралық ұйымдардың ұсыныстарын және еуропалық құқық ережелерін ескеруді талап ететінін көрсетеді. Қазақстан Республикасындағы тұтынушыларды қорғау заңнамасын жаңғыртудағы үрдістер, азаматтардың құқықтарын қорғаудың институционалдық тетіктерін нығайтуға, сотқа дейінгі дауларды шешудің тетіктерін дамытуға және тұтынушының құқығын қорғаудың заманауи құқықтық құралдарын енгізуге байланысты анықталған. Бұл ұстаным дәлелденген. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 –Осы төмендегі мақалаларында дәлелденген. «Қазақстан Республикасындағы

			тұтынушылардың құқықтары және оларды құқықтық реттеу: әлемдік тәжірибе контексіндегі трансформация» // Қоғамдық тұтастық, 25(6), 614–632. https://doi.org/10.1080/10999922.2022.2101268; «Тұтынушылардың құқықтарын қорғау халықаралық стандарттар жүйесі ретінде» // Қазақстан Республикасының Тәуелсіздік күнінің 30 жылдығына арналған «Тәуелсіз Қазақстандағы заң ғылымының дамуы» халықаралық ғылыми-практикалық конференциясының материалдары, Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің Тарих және құқық институты (24 желтоқсан 2021 ж.). – Алматы, 2022 ж. 3-тұжырым 7.1 Үшінші тұжырымдамада Қазақстан Республикасында тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың тиімді институционалдық жүйесін қалыптастырудың тұжырымдамалық негізін әзірлеуге арналған. Диссертацияда тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың институционалдық тетіктерін әзірлеу қажеттілігі, соның ішінде қоғамдық ұйымдардың қатысуын кеңейту, дауларды сотқа дейінгі шешу рәсімдерін жетілдіру және тұтынушылардың құқықтарын қорғауға мемлекеттік бақылауды күшейту негізделеді. Автор тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың институционалдық жүйесін жетілдірудің бірқатар бағыттарын ұсынады, соның ішінде қоғамдық бақылау тетіктерін әзірлеу, мемлекеттік органдардың қызметін

			бағалауды енгізу және тұтынушылардың құқықтық мәдениетін дамыту. Бұл тұжырым дәлелденген. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 – «Қазақстан Республикасындағы білім беру саласындағы қызмет көрсетушілердің құқықтары: мәселелерінің тұжырымдамасы және жаңарту мәселелері» мақаласында дәлелденген // Қазақстан Республикасы Ғылыми-техникалық журналы. – 2022. - № 2 (69). – 104-115 ВВ. 4-тұжырым. 7.1 Төртінші тұжырымдамада білім беру жүйесіндегі қазіргі заманғы тұтынушылықтың негізгі тұжырымдамаларын нақтылайды. Автор білім беру қызметтерін тұтынушы санаттарын; білім беру қызметтерін; білім беру құқықтық қатынастарын; ақылы білім беру қызметтерін көрсету шартын; және білім берудегі тұтынушыларды қорғауды зерттейді. Осы бағыттағы білім беру құқықтық қатынастары күрделі және құқықтың әртүрлі салаларының – азаматтық, әкімшілік, қаржылық және білім беру құқығының бірлесіп, қиылысып қалыптасатыны көрсетілген. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 – «Қазақстан Республикасындағы білім беру саласындағы қызметтердің тұтынушыларының

			құқықтары: мұнай және газ өндірісінің тұжырымдамасы» мақалаларында дәлелденген // Қазақстан Республикасы Ғылыми-техникалық журналы. – 2022. - № 2 (69). – 104-115 ВВ.; Әлемдегі және Қазақстандағы тұтынушылардың құқықтарын қорғау институтының құрылуы, «Жаһандық ғылым және инновациялар 2021: Орталық Азия» халықаралық ғылыми журналы, -№ (1)12,-2021. 5-тұжырым. 7.1 Диссертациялық жұмыстың бесінші тұжырымында тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнамамен реттелетін білім беру құқықтық қатынастарының субъектілерінің жүйесі талданады. Автор отандық заң ғылымында алғаш рет білім беру құқықтық қатынастарының субъектілерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнама тұрғысынан жүйелі түрде жіктеген. Бұл субъектілер арасындағы өзара әрекеттесудің құқықтық сипаты ашылып, білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын тиімді қорғау тек мемлекеттік, қоғамдық және жеке құқықтық қорғау нысандарын біріктіріп, кешенді институционалдық механизмнің жұмыс істеуі арқылы ғана мүмкін екендігі көрсетілген. Автордың ғылыми үлесі білім беру қызметтерін тұтынушылар ретіндегі білімгерлердің құқықтық мәртебесін нақтылаудан және Қазақстан Республикасының заңнамасында білім беру құқықтық қатынастарының субъектілері жүйесін нормативтік бекіту қажеттілігін негіздеуден тұрады. Жүргізілген

			зерттеу білім беру қатынастарына қатысушылар арасындағы өзара әрекеттесуді құқықтық реттеудегі кездесетін кедергілер мен олқылықтарды анықтауға және осы саладағы нормативтік базаны жетілдіру бағыттарын ұсынуға мүмкіндік берді. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 – Зерттеу нәтижелері мақалаларда көрсетілген: Қазақстан Республикасындағы білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтары: концептуализация мәселелері және заңнаманы жаңғырту мәселелері // Қазақстан Республикасы Заңнама және құқықтық ақпарат институтының хабаршысы. Ғылыми-құқықтық журнал. – 2022. - №2 (69). – 104-115 ББ.; «Жоғары кәсіптік білім беру саласындағы білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарына азаматтық-құқықтық реттеу» // Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институтының Жаршысы. – №3 (70). - Б. 80-89. 6-тұжырым 7.1 диссертатциялық жұмыстың алтыншы тұжырымдамасы бойынша, зерттеу барысында автор білім беру және тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы қатынастарды реттейтін Қазақстан Республикасының қолданыстағы нормативтік құқықтық базасына кешенді талдау жүргізді. Диссертация қолданыстағы заңнаманың фрагменттелгенін және азаматтық-құқықтық қатынастар шеңберіндегі жеке субъект ретінде білім беру

			қызметтерін кешенді реттеудің жоқтығын көрсетеді. Білім беру және азаматтық заңнаманың жеке ережелері білім беру қызметтерін тұтынушылар ретінде білімгерлердің құқықтарын толық және тиімді қорғамайды. Автор құқықтық реттеудегі негізгі мәселелерді, соның ішінде білімгерлердің құқықтық мәртебесінің жеткіліксіз айқындығын, тараптардың шарттық құқықтары мен міндеттемелерін жүзеге асырудың нақты тетігінің болмауын және білімгерлер мен білім беру ұйымдары арасындағы дауларды шешудегі құқық қорғау тәжірибесіндегі олқылықтарды анықтайды. Бұл диссертацияның ғылыми жаңалығы автордың білім беру заңнамасы мен тұтынушылардың құқықтарын қорғау заңнамасының өзара әрекеттесуін жүйелі талдауының негізінде қалыптастырып, білім беру қызметтерін құқықтық реттеудегі бар қайшылықтар мен олқылықтарды анықтауға мүмкіндік берді. Диссертацияда халықаралық тұтынушылардың құқықтарын қорғау стандарттарын ескере отырып, осы саладағы заңнамалық базаны кешенді жетілдіру қажеттілігі негізделеді. Автордың ғылыми үлесі білім беру қызметтерін реттеу және оларды тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру бойынша ұсыныстарды тұжырымдаудан тұрады. Ұсынылған ұсыныстар білімгерлерді құқықтық қорғаудың тиімділігін арттыруға, білім беру қатынастарына қатысушылардың мүдделерінің

			теңгерімін қамтамасыз етуге және білім беру қызметтерін реттеудің заманауи жүйесін әзірлеуге бағытталған. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 – ««Жоғары кәсіптік білім беру саласындағы білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарына азаматтық-құқықтық реттеу» // Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институтының Жаршысы. – №3 (70). - Б. 80-89. 7-тұжырым. 7.1 Диссертатциядағы жетінші тұжырымда білім беру саласындағы, тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы жаңғырту қажеттілігіне бағытталған. Автор білім беру қызметінің ерекшеліктерін ескеретін және білім беру ұйымдары мен тұтынушылар арасындағы мүдделер теңгерімін қамтамасыз ететін білім беру қызметтерін құқықтық реттеуге кешенді тәсілді әзірлеу қажеттілігін негіздейді. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 – Қазақстан Республикасындағы білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтары: концептуализация мәселелері және заңнаманы

			жаңғырту мәселелері // Қазақстан Республикасы Заңнама және құқықтық ақпарат институтының хабаршысы. Ғылыми-құқықтық журнал. – 2022. - №2 (69). – 104-115 ББ. 8-тұжырым 7.1 Диссертатциялық жұмыстың сегізінші тұжырымдасында білім беру саласындағы тұтынушылардың құқықтарын қорғаудағы қызметтер мен іс-әрекеттердегі құқық қорғау органдарының қызметінде кездесетін қиындықтар мен олқылықтар талданады. Автор білім беру қызметтерінде тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы қолданудың кешенді талдауын жүргізді. Зерттеу барысында қазіргі құқық қолдану тәжірибесі білім беру қызметтерін тұтынушылар ретінде білімгерлердің құқықтық мәртебесінің жеткіліксіз айқындығына, білімгерлер мен білім беру ұйымдары арасындағы дауларды шешуге бірыңғай тәсілдің болмауына және білім беру саласындағы тұтынушылар құқықтарының бұзылуын дәлелдеудің қиындығына байланысты бірқатар жүйелік мәселелермен сипатталатыны анықталды. Диссертацияда негізгі мәселелердің бірі білімгерлердің құқықтарын қорғаудың тиімді тетіктерінің шектеулі қолжетімділігі, сондай-ақ осы саладағы сотқа дейінгі дауларды шешу рәсімдерінің жеткіліксіздігі және оны дамытудың тетіктерін жетілдірудің қажеттілігі көрсетілген. Білім беру қызметтерін көрсетуге байланысты

			дауларды шешуде азаматтық құқық пен тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы қолданудағы кездесетін қиындықтарды анықтаған сот тәжірибесін талдауға ерекше назар аударылған. Бұл ереженің ғылыми жаңалығы автордың Қазақстан Республикасында білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғаудағы құқық қолдану тәжірибесіне алғашқы жүйелі талдау жүргізуінде, бұл оған сот тәжірибесінің дамуындағы негізгі үрдістерді анықтауға және осы саланы құқықтық реттеудегі негізгі мәселелерді анықтауға мүмкіндік берді. Автордың ғылыми үлесі білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау тетіктерін жетілдіруге бағытталған ұсыныстарды әзірлеуден, соның ішінде сотқа дейінгі дауларды шешу рәсімдерін әзірлеуден, білімгерлердің құқықтарын сот арқылы қорғаудың тиімділігін арттырудан және білім беру саласындағы шарттық қатынастарды құқықтық реттеуді жетілдіруден тұрады. Автордың ұсыныстарын білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын және құқық қолдану тәжірибесін жетілдіру үшін пайдалануға болады. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең;

			7.5 – зерттеу тақырыбы бойынша автор жариялаған әрбір мақалада дәлелденген. 9-тұжырым. 7.1 Диссертатцияда сот тәжірибесін талдауға негізделген тоғызыншы тұжырымдада білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау тетіктерін жетілдіру бойынша ұсыныстарды тұжырымдайды. Автор білімгерлердің құқықтарын қорғаудың кешенді жүйесін әзірлеуді ұсынады, оның ішінде: заңнаманы жетілдіру; сотқа дейінгі дауларды шешу тетіктерін әзірлеу; және білім беру қызметтерінің сапасын бақылаудың заманауи технологияларын енгізу.Білім саласындағы тұтынушының деректерін сақтау мен олардың білім сапасын бағалауда цифрлық жүйені жетілдіру арқылы тұтынушының құқықтарын қорғау тәсілдерін ұсынады. 7.2 – жоқ; 7.3 – иә; 7.4 – кең; 7.5 – зерттеу тақырыбы бойынша автор жариялаған әрбір мақалада дәлелденген.
8.	Дәйектілік қағидаты. Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	8.1 Әдіснаманы таңдау – негізделген немесе әдіснама нақты жазылған: **1) ия;** 2) жоқ.	Диссертациялық жұмыс отандық және шетелдік ғалымдардың ғылыми нәтижелеріне, сондай-ақ, теориялық және эмпирикалық әдістердің жиынтығына негізделген. Автор зерттеу міндеттерін орындау барысында жалпы ғылыми және арнайы әдістерді, атап айтқанда, талдау мен синтезді, индукция мен дедукцияны, тарихи әдісті, жүйелеуді, құрылымдық-

			функционалдық әдістерін қолданған. Арнайы әдістердің қатарында салыстырмалы-құқықтық талдау, дәлелдеу мен ресми-құқықтық әдіс және сот статистикасын талдау әдістері қолданылған. Диссертациялық зерттеудің әдіснамалық негізі зерттеудің 11-13 беттерінде жеткілікті түрде егжей-тегжейлі сипатталған және зерттеу тақырыбының ерекшеліктерін ескере отырып таңдалған жалпы ғылыми және арнайы зерттеу әдістерінің кешенін білдіреді. Әдістердің дұрыс таңдалуы мен олардың тиімділігі зерттеуде алынған ғылыми нәтижелермен дәлелденген.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған: **1) ия;** 2) жоқ.	Зерттеу жұмысының теориялық қорытындылары зерттеу барысында толығымен дәлелденіп, расталған. Зерттеудің мақсатына жету үшін кешенді әдістер қолданылған, ол теориялық және эмпирикалық әдістерді қамтиды. Теориялық әдістер қатарында ғылыми-әдістемелік талдау, жүйелеу және салыстыру әдістері болды. Эмпирикалық әдістер ретінде сот шешімдерін талдау жұмыстары жүргізілді. Зерттеуде алынған нәтижелер кешенді әдістерді қолдану арқылы жүйеленіп, талданған. Жүргізілген теориялық талдау ұсынылған тұжырымдардың дұрыстығын анықтайды. Диссертацияның нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы заманауи талаптарға сай алынған.
		8.3 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен	Зерттеудің теориялық қорытындылары заңнама мен құқық қолдану тәжірибесін талдаумен негізделген және расталған.

		дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді): **1) ия;** 2) жоқ.	Ешқандай эксперименттер енгізілген жоқ.
		8.4 Маңызды мәлімдемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен **<u>расталған</u>** / ішінара расталған / расталмаған.	Диссертациялық жұмыстағы маңызды тұжырымдар мен ғылыми мәлімдемелер нақты және сенімді дереккөздерге сүйеніп, отандық және шетелдік ғылыми әдебиеттерге жасалған жүйелі сілтемелер арқылы дәлелденген. Диссертацияның барлық негізгі тармақтары тиісті ғылыми зерттеулерге сілтемелермен расталады. Автордың тұжырымдары қазақстандық және шетелдік ғалымдардың маңызды ғылыми монографияларына, халықаралық ұйымдардың зерттеулеріне, уәкілетті органдар мен ұйымдардың ресми есептеріне және сот тәжірибесіне сілтемелермен расталады. Сонымен қатар, диссертацияда келтірілген мәлімдемелердің көпшілігі Scopus, ҚР Ғылым және жоғары білім министрлігі ұсынған ғылыми журналдарда жарық көрген еңбектерге сүйене отырып дәйектелген. Бұл зерттеудің ғылыми негізділігін, құқық жүйесінің заманауи талаптарына сай келетінін және теориялық жаңашылдығын көрсетеді.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға **<u>жеткілікті</u>**/жеткіліксіз.	Зерттеу барысында 162 қайнар-көз пайдаланылған, бұл әдебиеттер тізімі тақырыптың мәселелерін саралау мен шолуға жеткілікті деп санаймын.
9	Практикалық құндылық қағидаты	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы: **<u>1) бар;</u>** 2) жоқ.	Диссертациялық зерттеудің құқық ғылымы үшін теориялық маңызы зор. Алынған нәтижелерді азаматтық құқық және

			әкімшілік құқық, мемлекеттік басқару теориясы, білім беру құқығы бойынша ғылыми жұмыстарда, сондай-ақ оқу-әдістемелік материалдарды дайындауда және білім беру қызметтерін құқықтық реттеу мәселелері бойынша ғылыми зерттеулер жүргізуде пайдалануға болады. Жұмыстың теориялық маңыздылығы ғылыми тұжырымдардың әдіснамалық тұрғыдан негізделген. Зерттеу нәтижесінде заңнама мен практиканы жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірленген.
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары: **1) ия;** 2) жоқ.	Шоқан Бурашовтың диссертациялық жұмысы практикалық маңызға ие және алынған нәтижелерді білім беру саласына да, практикаға да тиімді енгізу мүмкіндігі жоғары. Бұл зерттеудің практикалық маңыздылығы оның тұжырымдары мен ұсыныстарын білім беру саласындағы қатынастарды реттейтін және білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғауды қамтамасыз ететін Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіру үшін, пайдалануға негізделуі болып табылады. Бұл зерттеудің нәтижелерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау туралы заңнаманы жетілдіруге және білім беру қызметтерін реттеуге бағытталған нормативтік құқықтық актілерді әзірлеу кезінде және еліміздің білім саласындағы тұтынушылардың құқығын қорғаудағы құқықтық қатынастарды біріздендіруде, мемлекеттік органдардың нормативтік шығарушылық қызметінде пайдалануға болады. Диссертацияның ережелерін құқық қорғау тәжірибесінде білімгерлер мен білім беру

			ұйымдары арасындағы дауларды шешу кезінде, сондай-ақ білім беру мекемелерінің ішкі ережелерін әзірлеу кезінде қолдануға болады.
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа ма? **<u>1) толығымен жаңа;</u>** 2) ішінара жаңа (25-75% жаңа); 3) жаңа емес (жаңасы 25%-дан кем).	Автордың практикалық ұсыныстары жаңа және ғылыми тұрғыдан негізделген. Диссертацияда әзірленген ұсынымдар білім беру саласындағы құқықтық қатынастарды реттеу және білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғау саласындағы Қазақстан Республикасының заңнамасын жетілдіруге бағытталған. Автор ұсынған шешімдер ғылыми тұрғыдан негізделген және практикалық болып табылады, себебі олар қолданыстағы заңнаманы, құқық қолдану тәжірибесін және білім беру қызметтерін құқықтық реттеудегі халықаралық тәжірибені кешенді талдауға негізделген. Диссертация авторының практикалық ұсыныстары қолданыстағы заңнамадағы анықталған олқылықтар мен қайшылықтарды жоюға көмектеседі, білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың құқықтық тетіктерінің тиімділігін арттыруға ықпал етеді және мемлекеттік органдардың норма шығару қызметінде және құқық қолдану тәжірибесінде қолданылуы мүмкін. Автордың ұсынымдары білім беру қатынастарын құқықтық реттеуді одан әрі дамытуға және білім берудегі тұтынушыларды қорғау жүйесін жетілдіруге бағытталған тәуелсіз ғылыми және практикалық шешімдер болып табылады.
10.	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы:	Диссертациялық жұмыс академиялық жазу

		1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	талаптарына толық сай орындалған. Зерттеу жұмысы ғылыми стильде, нақты әрі дәл тұжырымдармен, дәйектемелер мен сілтемелерді орынды қолдана отырып жазылған. Академиялық жазу сапасы жоғары. Жұмыстың әрбір бөлігі басқа бөліктермен өзара логикалық байланыста жазылған. Жұмыс біртұтас толығымен аяқталған зерттеу болып табылады. Жұмыста рәсімдеу ережелері сақталған.
11.	Диссертацияға ескертулер	Жұмыстың жоғарыда айтылған артықшылықтарымен қатар, келесідей ескертулер мен сұрақтар туындады: Диссертация авторы қойылған мақсаттарға толық қол жеткізіп, зерттеу міндеттерін шешті. Ұсынылған жұмыс өте тәуелсіз және толық, мазмұнды түрде жан-жақты пәнаралық талдауға негізделген және теориялық тұрғыдан негізделген және практикалық тұрғыдан маңызды қорытындылар жасайды. Диссертацияның жалпы оң бағасына қарамастан, жұмыстың кейбір бөлімдері белгілі бір тармақтарды қайталайтынын атап өткен жөн, бұл презентацияның қысқалығын біршама төмендетеді. Білім беру жүйесінде білімгерлердің тұтынушы деректері бойынша: 1. *Білім беру жүйесінде студенттердің жеке деректерін қорғауды толығырақ қарастырған жөн болар еді.* 2. *Цифрлық кодекстегі білімгерлердің Ақпараттық қауіпсіздік талаптары мен білімгердің құқықтары туралы қосу керек еді* Дегенмен, бұл пікірлер ұсыныстық сипатта болады және зерттеудің жалпы ғылыми құндылығын төмендетпейді.	
12.	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докоранттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін	Философия докторы (PhD) ғылыми дәрежесін алу үшін дайындалған диссертацияның негізгі ғылыми нәтижелері диссертация тақырыбы бойынша 7 жарияланымда көрініс тапқан. Оның 3-уі Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрлігінің Ғылым және жоғары білім саласындағы сапаны қамтамасыз ету комитеті ұсынған ғылыми қызметтің негізгі нәтижелерін жариялауға арналған басылымдарда жарық көрген: Оның ішінде 1 – i-Scopus дерекқорында индекстелетін ғылыми журналдарда халықаралық конференциялар материалдарының жинақтарында 3 мақаласы жарық көрген. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Білім және ғылым саласындағы	

	зерделейді)	бақылау комитеті ұсынған ғылыми басылымдардағы жарияланымдар: 1. Тұтынушылардың құқықтарын құқықтық реттеу: тарихи ретроспективасы және әлемдік озық тәжірибелер // Қарағанды университетінің Хабаршысы. - 2022. – №1(105). - Б. 46-54. 2. Қазақстан Республикасындағы білім беру қызметтерін тұтынушылардың құқықтары: концептуализация мәселелері және заңнаманы жаңғырту мәселелері // Қазақстан Республикасы Заңнама және құқықтық ақпарат институтының хабаршысы. Ғылыми-құқықтық журнал. – 2022. - №2 (69). – 104-115 ББ. 3. Жоғары кәсіпкерлік білім беру саласындағысы білім беру қызметі тұтынушылардың құқықтары азаматтық-Құқықтану// Қазақстан Республикасының заңнамасы және құқық ақпарат институты Жаршысы. - №3 (70). - Б. 80-89. Scopus компаниясының деректер базасына кіретін Халықаралық ғылыми басылымдардағы жарияланымдар: Consumer Rights in the Republic of Kazakhstan and Their Legal Regulation: Transformation in the Context of Global Experience. Public Integrity, 25(6), 614–632. https://doi.org/10.1080/10999922.2022.2101268 (Q1, процентиль 81). Сонымен қатар, зерттеу барысында алынған қорытындылар халықаралық конференция, халықаралық форумның материалдарында жарық көрген 1.Формирование института защиты прав потребителей в мире и в Казахстане., International scientific journal «Global science and innovations 2021: Central Asia», -№ (1)12,-2021. 2.Правовые вопросы регулирования законодательства по защите прав потребителей в области образовательных услуг Республики Казахстан., «Ұлы ғалым-заңгер Салық Зимановтың 100 жылдығына және Қазақстан Республикасы Тәуелсіздігінің 30 жылдығына арналған«Академик Зиманов-ұлттық мемлекеттіліктің қалыптасуы мен эволюциясының негізін қалаушы көрнекті ғалым» атты жас ғалымдар, магистранттар, білімгерлердің Халықаралық ғылыми-теориялық конференциясы. 26 ақпан 2021. 3.Защита интересов потребителей как система международных стандартов, Материалы международной научно-практической конференции «Развитие юридической науки независимого Казахстана», посвященной 30-летию Дня Независимости в Республике Казахстан, Институт истории и права Казахского национального педагогического университета имени Абая, (24 декабря 2021 года). – Алматы, 2022. Бұның барлығы диссертант тақырыпты толық меңгергенін, тақырыпты жоғары деңгейде білетіндігін дәлелдейді.
13.	Ресми рецензенттің шешімі (осы Үлгі ереженің 28-тармағына сәйкес)	Жоғарыда айтылғандарды негізге ала отырып, Шохан Уәлиханұлы Бурашовтың PhD докторы академиялық дәрежесін алу үшін ұсынылған «Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінде тұтынушылардың құқығын қорғау туралы заңнаманы қолданудың құқықтық

		мәселелері» тақырыбындағы диссертациялық жұмысы талаптарға сай келеді және оның авторына Шохан Уәлиханұлы Бурашовтың 8D04201-Құқықтану» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алуға лайық деп есептеймін.

Рецензент
Q University
«Құқық» академиялық мектебінің доценті,
заң ғылымдарының кандидаты **А.М. Сатбаева**

HR ДЕПАРТАМЕНТІ
ДЕПАРТАМЕНТ